

קרח ז

הכהנים שומרים על שער המוקד ועל שער הניצוץ.⁷

ד.ה. דער רמב"ם לערנט ווי דער תירוצ' פון אב"י, אז עס איז ניט קיין פלוגתא צווישן די צוויי משנה'ס — איז תמוה:⁸ פארוואס פסק'נט דער רמב"ם ווי אב"י, ס'איז דאך א כלל אז אב"י ורבא הלכה כרבא?⁹

ב. אין פירוש המשניות¹⁰ זאגט דער רמב"ם, אז דאס וואס עס שטייט אין דער משנה (חמשה על) חמשה שערי העזרה איז עס „לדעת ת"ק, לפי שיש מן התנאים מי שאמר חמשה שערים היו לעזרה והוא המדבר כאן, ויש מהם שאמר ז' והיא דעת רבים .. ולדעת החכמים ה' המשמר על חמשה שערים מן השבעה“.¹¹

איז ניט מובן: דער רמב"ם הויבט אן צו פארענטפערן די סתירה (פון דער שפעטערדיקער משנה „שבעה שערים היו בעזרה“) מיטן תירוצ' פון רבא — אז עס איז א פלוגתא פון תנאים (תנאי היא“), און דער תנא פון דער משנה האלט אז „חמשה הוו“ — און איז מסיים

א. בשייכות צו דער מצוה פון שמירת מקדש דורך די כהנים און לוויים (אויף וועלכער מאיז נצטווה געווארן אין אונזער פרשה¹) — זאגט די משנה אין אנהויב מס' מדות: בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש כו' והלויים בעשרים ואחד מקום כו' חמשה על חמשה שערי העזרה כו'.

אין א שפעטערדיקער משנה² שטייט אבער „שבעה שערים היו בעזרה כו'“ (און מ'רעכנט זיי אויס בפרטיות) — אז עס זיינען געווען (ניט „חמשה“, נאר) „שבעה שערים“?

אויף דער קשיא ענטפערט די גמרא³ צוויי תירוצים: „אמר אב"י תרי מינייהו (פון די „שבעה שערים“) לא צריכי שימור [און דערפאר זאגט דער תנא אז די שמירה איז נאר „על חמשה שערי העזרה“]. רבא אמר תנאי היא .. ואיכא תנא דאמר שבעה ואיכא תנא דאמר חמשה הוו“.

דער רמב"ם אין יד החזקה⁴ ברענגט אראפ פון ביידע משנה'ס — (א) „ושבעה שערים היו לה“⁵, (ב) „והיכן היו הלויים שומרים .. ועל חמשה שערי העזרה“ — און איז גלייך מוסיף⁶ דעם טעם פארוואס די שמירה איז נאר אויף חמשה פון די שבעה שערים: „שהרי

(7) ועד"ז פי' בה"מפרש" תמיד שם ד"ה אמר אב"י. וברבינו גרשום, פי' הרא"ש, ר"ש (ריש מדות), ועוד — פירשו באופן אחר. וראה משנה למלך להל' ביה"ב פ"ה ה"ד.

(8) כמו שהקשה בהר המור"י להל' ביה"ב שם. ועוד.

(9) ב"מ כב, ב. פרש"י פסחים עו, ב ד"ה אמר לך, ועוד — ראה אנציקלופדיא תלמודית ע' הלכה סכ"ו, ושו"נ. וראה שם הדעות האם רק כשחולקים בדין כלל הוא או בכ"מ.

(10) ריש מדות.

(11) ועד"ז פי' ברע"ב ריש מדות.

(1) יח, א ואילך. סהמ"צ להרמב"ם מ"ע כב. מל"ת 10. חינוך מצוה שפח. שצא.

(2) שם משנה ד'.

(3) תמיד כו, א.

(4) הל' ביה"ב פ"ה ה"ד. שם פ"ה ה"ח.

(5) ועד"ז כתב בהל' כלי המקדש פ"ז ה"ז.

(6) הל' ביה"ב פ"ה שם.

„תנאי היא“ (ולאפושׁי מחלוקת), אז די ערשטע משנה („חמשה על חמשה שערי העזרה“) קען ניט אויסקומען ווי דער תנא פון דער צווייטער משנה וואָס זאָגט „שבעה שערים היו בעזרה“ (ווי אביי זאָגט), נאָר מוז האַלטן אז „חמשה הוו“?

די תמ' הנ"ל איז נאָך מער בולט אין פירוש המשניות, וואו ער זאָגט ביידע ענינים בחדא מחתא כנ"ל: (א) דער תנא פון דער ערשטער משנה האַלט „חמשה שערים היו לעזרה“ (כתירוץ רבא), (ב) אויך די חכמים וואָס זאָגן „שבעה שערים היו בעזרה“ האַלטן ש"ה' המשמר על חמשה שערים מן השבעה —

ולכאורה: וויבאלד אז אויך „לדעת החכמים ה' המשמר על חמשה שערים כו“, פאָרוואָס דאָרף מען איינלערנען די משנה „על חמשה שערי העזרה“ ווי דער וואָס האַלט „חמשה שערים היו לעזרה“, און ניט לויט די חכמים „דעת רבים“ וואָס זאָגן ש"ה' המשמר על חמשה שערים כו“ — פונקט ווי דער רמב"ם אַליין לערנט אין ספר יד החזקה¹² ?

ד. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים הקושיא אין לשון המשנה „שבעה שערים היו בעזרה כו“: וויבאלד די משנה רעכנט אויס אַלע שבעה שערים — „שער הדלק וכו“ — צוליב וואָס איז דער תנא מקדים „שבעה

(כשיטת אביי) אז אויך לויט דעם תנא אז „שבעה שערים היו בעזרה“, איז די שמירה בלויז געווען אויף „חמשה שערים (מן השבעה)“?!

מוז מען זאָגן, אז דער רמב"ם לערנט: אויך לויט רבא וואָס זאָגט „תנאי היא“ איז די פלוגתא בלויז אין מספר השערים, אָבער ניט בנוגע דער שמירה אויף די שערים: דער תנא פון דער ערשטער משנה האַלט, אז עס זיינען געווען נאָר חמשה שערים (ובמילא איז די שמירה געווען „על חמשה שערי העזרה“); און דער תנא פון דער צווייטער משנה האַלט (ווי ער זאָגט בפירוש) אז „שבעה שערים היו בעזרה“ — ער איז אָבער מודה, אז די שמירה איז געווען נאָר אויף חמשה שערים, ווייל „תרי מיניהו לא צריכי שימור“ [און אביי האַלט, אז עס איז ניטאָ קיין מחלוקת כלל און אַלע האַלטן — אז „שבעה שערים היו בעזרה“ און „תרי מיניהו לא צריכי שימור“].

און דערמיט איז פאַרענטפערט פאַר- וואָס דער רמב"ם פסקנט אז די שמירה איז געווען אויף „חמשה שערי העזרה .. שהרי הכהנים שומרים וכו“ (ווי דער תירוץ פון אביי), ווייל אויך לויט רבא האַלט אזוי דער תנא וואָס זאָגט „שבעה שערים היו בעזרה“ — און דער רמב"ם פסקנט ווי דער תנא (ניט ווי דער תנא וואָס האַלט „חמשה הוו“), ווייל דאָס איז „דעת רבים“ (ווי ער זאָגט אין פירוש המשניות, כנ"ל).

ג. אָבער דער ביאור איז לכאורה תמוה: וויבאלד אז (אויך) לויט רבא איז ניטאָ קיין סתירה צווישן די ביידע ענינים — (א) אז „שבעה שערים היו בעזרה“ און (ב) (פונדעסטוועגן) איז די שמירה (נאָר) „על חמשה שערי העזרה“ — וואָס איז דער הכרח פון רבא צו זאָגן

(12) ואולי י"ל שדיוק הרמב"ם (והרע"ב) הוא מלשון המשנה „חמשה שערי העזרה“ ולא „משערי“. וראה שג"י נוסחאות במשניות שם. מלאכת שלמה שם. אבל גם ברמב"ם ה' ביהב"ח פ"ח שם: „חמשה שערי העזרה“ ולא „משערי“.

און די נפק'מ צווישן די שערים וואס האבן א דין שער און די אנדערע שערים איז נוגע צו כמה ענינים אין הלכה, ומהם:

(א) בנוגע צו שמירת המקדש: נאך די שערים וואס האבן א דין שער דארפן האבן שמירה²¹. (ב) בנוגע צו ביאת מקדש: ווען מ'גייט אריין אין מקדש דורך די שערים וואס האבן נישט א דין שער, קען מען זאגן אז עס איז נישט, דרך ביאה²². (ג) בנוגע צו מזוזה: לולי דעם לימוד²³, "מה בית שהוא חול אף כל שהוא חול יצאו אלו שהן קודש", וואלט געווען דער דין²⁴, אז דוקא די שערים וואס האבן א דין שער זיינען מחוייב במזוזה, וכמש"נ וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך²⁵.

און דערפאר איז די משנה מקדים „שבעה שערים היו בעזרה" — בכדי צו קובע זיין אז נאך די זיבן שערים, און

שערים כו", ובלשון הש"ס¹³: מניינא¹⁴ למה לי¹⁵?

איז דער ביאור אין דעם: דאס וואס מיר געפינען כמה דיעות בנוגע דעם מספר השערים אין דער עזרה — ה', ז', ח'¹⁶ וי"ג¹⁷ — איז עס נישט קיין פלוגתא אין מציאות — וויפל שערים עס זיינען דארט געווען [ווארום ס'איז דאך א כלל¹⁸, אז ס'איז נישט שייך א פלוגתא אין מציאות] — נאך לכ"ע זיינען דארט געווען י"ג שערים (ווי אראפגעבראכט אין משנה¹⁹), און די מחלוקת באשטייט אין דעם: וויפל פון די י"ג שערים האבן א דין שער¹⁹ — ה', ז', ח' או י"ג²⁰.

(13) שבת סט, א. ושי"נ.

(14) ראה ג"כ „לקוטים" למשניות מדות שם מ"ג (ד' משושים לדוד). וראה ג"כ באר שבע לריש תמיד.

(15) אף שבדוחק י"ל דמרמו למספר גוברין כו' (תמיד כו, א).

(16) תמיד שם.

(17) מדות פ"ב מ"י. שקלים פ"ו מ"ג.

(18) ראה שד"ח כללים מע' המ"ם כלל קסד.

(19) ראה עד"ז תוספות כתובות (ק), א ד"ה שבעה לענין הפלוגתא אם היו ז' שערים או י"ג שערים — שאיז פלוגתא במציאות, כי אם, אם היו חשובים שהיו השתחוואות כנגדם. וראה ג"כ פ"י הראשית תמיד שם סד"ה אלמא.

(20) בפיה"מ להרמב"ם (שהובא לעיל בפנים): „שיש .. מי שאמר חמשה .. ויש מהם שאמר ז' .. ויש מהם שאמר י"ג". וראה גם ירושלמי שקלים שם: מתניתין אבא יוסה .. ברם כרבנן כו'. ועפ"י המבואר בפנים שהפלוגתא היא בדין (ולא במציאות) — צריך לומר, שפירוש „ויש מהם שאמר י"ג" הוא שלכולם היו דין שער.

אבל גם למיד' שהי' דין שער לכל הי"ג שערים, לא היתה שמירה בכולם * (ומה שהי' להם דין שער הוא רק לענין השתחוואה), כמש"נ בפ"י הראשית שבהערה הקודמת. אבל ראה מהרש"א כתובות שם.

(*) ועפ"י מובן מה שתמיד שם אינו מביא דיעה זו. וראה תוס' כתובות שם. פ"י הראשית שם.

(21) ראה פ"י הראשית תמיד כו, ב (ד"ה הא כיצד): ומדקרי להו שערים אלמא גדולים היו וצריך כל חד מיניהו שישמור לחדיו.

(22) ראה שבועות יו, ב: דרך ביאה אסרה תורה. וראה מנחות כו, ב.

(23) יומא יא, ב. וראה שם, רע"א: „כל השערים כו' לא הי' להם מזוזה חוץ משער ניקנור כו' (וברמב"ם הל' מזוזה פ"ז ה"ז: חוץ משער נקנור ושלפנים ממנו).

(24) הטעם שהובאה נפקותא זו — אף שלמסקנת הש"ס אינה במזוזה מפני שהוא בקדש — הוא בקשר להחתעוררות על מבצע מזוזה, שבתקופה זו יש לו חשיבות מיוחדת כמדובר כמ"פ.

ועוד ועיקר — נפק"מ בפועל כשבונה בית וחומות צורת מקדש וחומות שלו (אלא שמשנה בקומתו וכיו"ב — שמעכב במקדש (ולכן מותר לבנותו) ואינו שייך לחיוב מזוזה).

(25) ראה תשובת הרמב"ם (נעתקה בכס"מ להל' מזוזה שם ה"ה) שיעקר המצוה לא תלה אותה אלא בשער כו'. וראה תשובת ר"א בן הרמב"ם בס' ברכת אברהם סי' מא.

אבער דער תנא פון דער צווייטער משנה, וואס זאגט „שבעה שערים היו בעזרה“, ער האלט אז שבעה (פון די י"ג שערים) האבן א דין שער, ובמילא — איז אויף זיי אלע פאראן א חיוב שמירה; און דאס וואס די שמירה איז געווען בלויז „על חמשה שערי העזרה“ איז ווייל „תרי מיניהו לא צריכי שימור“, וואס דאס מיינט [ניט אז זיי זיינען ניט מחוייב אין שמירה, נאר] — ווי דער רמב"ם איז מסביר — „שהרי הכהנים שומרים על שער המוקד ועל שער הניצוץ“. ד.ה. די צוויי שערים זיינען שוין „שמורים“ דורך די כהנים.

ו. דערמיט ווערט אויך מוסבר דאס וואס מ'קען פרעגן אויפן לשון הנ"ל פון רמב"ם (אין ספר יד החזקה): „ועל חמשה שערי העזרה..“ שהרי הכהנים שומרים על שער המוקד ועל שער הניצוץ:

די שמירה פון די כהנים איז דאך ניט געווען ביים שער המוקד און שער הניצוץ, נאר „בבית הניצוץ ובבית המוקד“, ווי עס שטייט אין משנה²⁹ (און דער רמב"ם אליין ברענגט עס מיט עטלעכע הלכות פריער³⁰) — היינט פארוואס איז דער רמב"ם משנה און שרייבט „על שער³¹ המוקד ועל שער הניצוץ“?

לפי הנ"ל איז דאס פארשטאנדיק: דערמיט איז דער רמב"ם מדגיש, אז אויך די צוויי שערים האבן א דין שער, ובמילא — זיינען זיי מחוייב אין שמירה.

(29) ריש תמיד ומדות.

(30) ה"ה.

(31) במדות שם מ"ה „שלישי לו בית המוקד“. אבל עדיין קשה שינוי הלשון ברמב"ם. ובמלאכת שלמה (מדות שם) מביא גירסא „שער בית המוקד“ וכותב ע"ז: „כך מצאתי כ' והנאני“.

ניט די אנדערע, האבן דעם גדר ודין שער²⁶.

[ועוד י"ל: ע"ד ווי חז"ל²⁷ זאגן אויפן פסוק²⁸ „שש ערי מקלט תהיינה“ — „עד שיהיו ששת קולטות כאחת“ — אזוי איז אויך בעניננו: מיט דעם יתור לשון „שבעה שערים היו בעזרה“ איז די משנה מרמז, אז די אלע שערים זיינען איין מציאות, און אויב ס'איז נישטא דער פולער מספר פון זיבן שערים, איז אויף זיי ניט חל דער דין פון שער העזרה — דצריך שמירה וכו'].

ה. ועפ"ז: דאס וואס רבא זאגט „תנאי היא“, מיינט ער ניט א פלוגתא אין מציאות (וויפל שערים עס זיינען געווען לפועל) נאר די פלוגתא איז — וויפל פון די שערים האבן א דין שער:

דאס וואס דער תנא פון דער ערשטער משנה זאגט אז די שמירה איז געווען נאר „על חמשה שערי העזרה“ — הגם אז לפועל זיינען געווען י"ג שערים — איז ווייל לשיטתו האבן נאר די חמשה שערים געהאט א דין שער [און „חמשה הוו" מיינט — שערים, מיט א דין שער]:

(26) עד"ז יש לתרץ מניינא דמשנה ג', חמשה שערים היו להר הבית. אבל עפ"י משנה ב' (מצוה שטג) דהדיון דדרך ביאה הוא רק במקדש ולא בהר הבית — נפקים זו (דלעיל בפנים) אינה בשערים דהר הבית.

ומניינא דמשנה א' — „בג' מקומות כו' כ"א מקום כו'“, ובמשנה ד' — „ג' בצפון וג' בדרום וא' במזרח“, ועוד — י"ל כי מקראי ילפינן רק שצ"ל שמירה בכריכ מקומות, שכהנים ולוים בנפרד (תמיד כו, א) וכמה בצפון וכו' (תמיד כו, א) — ולהעיר משינוי הסדר במשנה להסדר בקרא (דה"א כו, יז). ולהעיר משרית צ"צ חא"ח סס"ז.

(27) מכות ט, ב במשנה.

(28) מסעי לה, יג.

שומרים בבית המקדש בבית אבטינס
בבית הניצוץ ובבית המוקד והלויים כו'
חמשה על חמשה שערי העזרה.

ד.ה. דער תנא דערמאנט נאָר וועגן
דער שמירה (דורך די כהנים) „בבית
הניצוץ ובבית המוקד“, און דערנאָך ווען
ער רעדט וועגן דער שמירה דורך די
לויים אויף די שערים פון דער עזרה,
זאָגט ער „על חמשה שערי העזרה“ —
היינט אויב מ'זאל זאָגן אַז דער תנא
האַלט „ד' שערים היו בעזרה“ און די
שמירה איז נאָר אויף „ה' שערי העזרה“
ווייל „תרי מינייהו לא צריכי שימור“,
וועט אויסקומען, אַז ער דערמאנט אינ-
גאנצן ניט (אפילו ברמז) וועגן דעם חיוב
שמירה וואָס איז דאָ אויף שער הניצוץ
ושער המוקד;

ועוד וג' עיקר: וויבאלד מ'קאן
לערנען אַז תנא דוקא קאמער ³⁴ ופירש
דבריו ³⁵ — זאָגט מען דאָך ניט אַז עס
איז לאו דוקא וסתום וכו'.

און דערפאר לערנט [רבא — און]
דער רמב"ם אַז דער תנא האַלט אַז
„חמשה שערים היו לעזרה“ — בלויז
חמשה שערים האָבן אַ דין שער און
זיינען מחוייב אין שמירה ³⁶.

און דאָס וואָס די לויים זיינען ניט שומר
אויף זיי, איז ווייל דורך דער שמירה פון
די כהנים „בבית הניצוץ ובבית המוקד“
זיינען זיי שוין בדרך ממילא „שומרים
על שער ³² המוקד ועל שער הניצוץ“.

ד.ה. אין דעם דין שמירה בבית
המוקד ובבית הניצוץ זיינען פאַראַן צוויי
דינים: א) דער חיוב שמירה מצד דעם
„בית“ (אזוי ווי בית אבטינס) — וואָס
דאָס איז שייך צו די כהנים; ב) מצד די
„שערים“ וואָס איז אין זיי — וואָס דאָס
איז שייך (בעיקר) צו די לויים, נאָר
וויבאלד אַז דורך דער שמירה פון די
כהנים בבית המוקד ובבית הניצוץ איז
בדרך ממילא פאַראַן שמירה (אויך) אויף
שער המוקד ושער הניצוץ, האָבן די
לויים זיי שוין ניט געדאַרפט היטן ³³.

ז. עפ"י כהנ"ל איז מובן פאַרוואָס
(רבא — און) דער רמב"ם אין פירוש
המשניות לערנט, אַז דער תנא (פון דער
ערשטער משנה) וואָס זאָגט „חמשה על
חמשה שערי העזרה“ האַלט ניט ווי דער
תנא אַז „שבעה שערים היו בעזרה“ —
הגם אַז אויך לויטן צווייטן תנא איז די
שמירה געווען נאָר אויף „חמשה שערים
מן השבעה“:

אין אַנהויב פון דער משנה רעדט דער
תנא וועגן די אַלע מקומות וואו די
כהנים און לויים האָבן געדאַרפט היטן,
וז"ל המשנה: „בשלשה מקומות הכהנים

(34) תהיך הובא בט"ז שיער אריח סשיט סקיב.

(35) ראה דרכי שלום כללי השם סי' שכ מתורה
יבמות כז, א. ועד"ז אפילו בנוגע לתושב"כ ראה
רש"י וירא כא, לד: לא בא הכתוב לסתום אלא
לפרש.

(36) ושער הניצוץ והמוקד — או שאין להם דין
שער ופטורים משמירה, או שנכללים ב„חמשה על
חמשה שערי העזרה“ והלויים שומרים שם (ולא
שנפטרים ע"י שמירת הכהנים). וראה פ"י הרא"ש
תמיד כז, א ד"ה על ה' שערי העזרה וד"ה אלמא.
משנה למלך שם. ואכ"מ.

(32) וצ"ע דהא „כהן שעבד עבודת לוי ה"ז
בלית" (רמב"ם הל' כלי המקדש ספ"ג).

(33) ועצ"ע במשנה מדות פ"א מ"ה, והלויים
מלמטו' דלא כפיה"מ (מ"א) ודלא כבה"ל ביה"ח
(פ"ח ה"ח) ודלא ... כאב"י והרמב"ם לא הביאו.
וראה משנה למלך הל' ביה"ח פ"ח ה"ד. ועוד.
ויש להאריך בכ"ז. ואכ"מ.

און דעריבער, אין ספר ה"ד", וואו
דער רמב"ם זאגט דעם פסק הלכה (ווי
די „דעת רבים“) אז „שבעה שערים היו
לה“ — איז ער מדייק, אז דאס וואס די
שמירה איז נאך „על חמשה שערי
העזרה“, איז ווייל די שמירה פון די

כהנים איז (ניט נאך „בבית הניצוץ ובבית
המוקד“ — ווי די דיעה פון ת"ק — נאך,
בדרך ממילא, אויך) „על שער המוקד
ועל שער הניצוץ“.

(משיחת ש"פ דברים תשל"ו)

קרח ה

נאכמער: לכאורה ניט נאָר האָט דאָס קיין שייכות ניט צו מחלוקת קרח, נאָר ס'איז גאָר אַן ענין הפכי דערפון: מחלוקת קרח איז געווען נאָר על הכהונה — „ובקשתם גם כהונה“¹ — און ניט אויף לוי, וואָרום קרח אליין איז דאָך געווען אַ לוי (און נאָך פון די חשובים שבהם — בן יצהר בן קהת²) ? לכאורה וואָלט מען געקענט ענטפערן, אַז דאָס איז טאָקע מהאי טעמא גופא: היות אַז קרח איז געווען פון שבט לוי און די מחלוקת איז געקומען פון אים און נאָך אנדערע פון שבט לוי — דאָס גופא וואָס זיי זיינען געווען בני לוי³ איז געווען די סיבה פון זייער טענה ומחלוקת, ווי משה האָט צו זיי געזאָגט⁴: שמעו נא בני לוי המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל גוי לעבוד גוי ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהונה — וואָלט מען געקענט אַ טעות האָבן און מיינען אַז צוליב דעם איז ח"ו געמינערט געוואָרן פון דער חשיבות

א. וועגן דער סמיכות הפרשיות (און שייכות) פון „ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני וגו“¹ — דער ענין פון מתנות כהונה — צו מחלוקת קרח וואָס שטייט פאַר דעם אין דער פרשה, זאָגט דער ספרי (און רש"י ברענגט עס אַראָפּ)², אַז נאָכדעם ווי „בא קרח ורער על הכהונה“³ האָט דער אויבערשטער געזאָגט, אַז די כהונה פון אהרן איז ער כותב וחותר ומעלה בערכאין, וואָס דאָס איז דורך די מתנות כהונה⁴.

דאָרף מען פאַרשטיין: דאָס איז אַ טעם אויף דעם המשך ושייכות פון די מתנות כהונה צו מחלוקת קרח — וואָס איז אָבער די שייכות פון ענין המעשר⁵ וואָס מ'גיט צום לוי („ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר וגו“), וואָס שטייט באַלד נאָך און אין דער זעלבער אמירה פון אני חלקך מתנן דייחבית לך אינן חולק⁶ — מתנות כהונה⁷ — צו מחלוקת קרח ?

(1) פרשתנו יח, ח ואילך.

(2) עה"פ. ובספרי נשנה גם לקמן פסוק כ.

(3) כ"ה בספרי ועד"ז בפרשי (בא קרח ורער כנגד אהרן על הכהונה בא הכתוב ונתן לו). אבל במדרש לקח טוב: לפי שרער קרח על מתנות כהונה בא הכתוב ללמד לקיים לאהרן ולבניו את המתנות ללמדך כ"י. וראה תחומא פרשתנו ג. במדבר פי"ח ד: התחילו כ"י להתגרות כ"י כי"ד מת"כ כ"י.

(4) בספרי „לכך נאמרה פרשה זו סמוך לקרח“. אבל בפרשי מסיים „ולכך נסמכה פרשה זו לכאן“ (ועד"ז במדרש לקח טוב שם), ונתבאר בארוכה בלק"ש חכ"ג ע' 124 ואילך. ואכ"מ.

(4) המדובר בהמשך הפרשה שם בא ואילך.

(5) ת"א שם (שהוא קרוב לפשטי"מ יותר מתיב"ע שתרגם „אנא חלקך“).

(6) בפשטות ה"י אפ"ל (בהמשך להג"ל) דמכיון דתרומת מעשר מן המעשר היא א' מכ"ד מתנות

כהונה, הוצרך להקדים תחלה מצות נתינת מעשר ללוי. אבל לפי"ז קשה דמצות מעשר נאמרה בהמשך ובתוך הדיבור (לאהרן) • ע"ד מתנות כהונה (ובוא"ז המוסיף), ותרומת מעשר נאמרה בדיבור (ובפרשה) בפ"ע — ולמשה (יח, כה). וראה לקמן הערה 13.

(7) טז, יוד.

(8) ריש פרשתנו. ואדברא זה גרם שבא „לחלוק עם משה“ (פרשי שם ד"ה ודחו).

(9) (או ראשי סנהדראות) ע"ד טלית שכולה תכלת — שלדעתם א"צ ליציצת — (ראה פרשי ר"פ קרח ד"ה ודחו).

(9) טז, ח ואילך.

(*) ולהעיר שבפסוק כ נאמר עוה"פ (נוסף על תחלת הפרשה בפסוק ח) ויאמר ה' אל אהרן.